

A görög mitológia istenneveit tartalmazó cégnevek szemiotikai vizsgálata

SOMOGYI ABIGÉL

magyartanár

Mezőtelegdi 1-es számú Általános Iskola,

Alsólugasi, Ovidiu Drimba Gimnázium

somogyiabigel@yahoo.com

Typically, some company names include the name of a Greek god. Among these, I examined company names containing the names of Aphrodite, its Roman version, Venus, and Zeus. I collected the company names from Romania and Hungary using the Google Maps search engine. I was looking for the answer to what kind of service companies chose the listed names. Knowing the figure and role of the deity, what meaning does the use of the given name enrich the company name with? What are the similarities and differences between the naming practices in Romania and Hungary?

Keywords: *company name, names of Greek gods, Aphrodite, Venus, Zeus*

Jellemzően vannak olyan cégnevek, amelyek görög isten nevét foglalják magukba. Ezek közül Aphrodité, római változata, Venus és Zeusz neveit tartalmazó cégneveket vizsgálom. A cégneveket Románia és Magyarország területéről gyűjtöttem össze a Google-térkép keresőjének segítségével. Arra kerestem a választ, hogy milyen szolgáltatást nyújtó cégek választották a felsorolt istenneveket. Az istenség alakjának, szerepének ismeretében milyen jelentéssel gazdagítja az adott név használata a cégnevet? Milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg a romániai, illetve magyarországi névhasználat között?

Kulcsszavak: *cégnev, görög istenek nevei, Aphrodité, Vénusz, Zeusz*

Összességében a leggyakoribb mögöttes jelentés az lehet, hogy a szolgáltatás színvonalas, isteni rangú, minőségi, ám, mint láttuk, esetenként előfordul, hogy világos a viszony az istenség alakja és az adott szolgáltatás között. A cégnevek tehát valóban bővülnek bizonyos jelentéssel azáltal, hogy egy népszerűségnek örvendő görög isten nevét foglalják magukba. A görög mitológia egyes isteneiről az átlagember is rendelkezik valamiféle tudással, automatikusan kapcsol valamilyen jelentést e nevekhez. Ebben számos cégalapító felismerte a reklám, a figyelemfelkeltés lehetőségét. A dolgozatban olyan cégnevek gyűjtésére és vizsgálatára kerül sor, amelyek valamelyik görög isten nevét foglalják magukba. (A művészeti formákhoz: Balázs 2021, a mitológia folklorizációjához Balázs 2022, a márkanévek írásához: Balázs 2023.)

Aphrodité

Elsőként az Aphrodité nevét tartalmazó cégnevekre térünk ki. A görög mitológiában Aphrodité a szerelem istennője, aki Homérosz szerint Zeusz és Deióné lánya, Hésziodosz Istenek születése című műve szerint viszont Uranosz tajtékba vetett szemérmének ondójából születtett. (W1) A név a görög habron szóból származik, amelynek jelentése bájos, csinos. (W2)

Érthető hát az összefüggés a szépségápolás és az istennő neve között. Aphrodité a mitológiában olyan nőalakként ismert, aki nem köteleződött el egyetlen társ mellett sem, számos afférjáról tudunk. A csábítás és a testiség megélése szorosan hozzákapszolódnak alakjához. Romániában például a következő találatokra akadtam: *Aphrodite*, két *Salon Aphrodite*, és *Afrodité Szépségszalon*. Magyarországon a teljesség igénye nélkül a következőket sorolhatjuk fel: *Afrodité Étterem*, *Aphrodite Wellness Hotel Zalakaros*, két *Aphrodité Fodrászat*, *Aphrodite Panzió*, *Aphrodité Menyasszonyiruha Szalon*, *Aphrodité Szépségszalon*, *Aphrodite Esküvői Ruhaszalon*, *Hotel Aphrodité*, *Aphrodité masszázsszalon Debrecen*, *Aphrodité Textilház*, *Aphrodite Szépségápolók Boltja* - *Aphrodite Oktatási Centrum*, *Aphrodité Nail Art*, *Aphrodité Szexshop*. Összegezve elmondható, hogy Romániában 100%-ban szépségszalonok viselik az Aphrodité nevet. Ezek a cégek elsősorban a női fogyasztókat célozzák meg, de nem csak, s a test, a külső megjelenés ápoltsága, csinosítása, kényeztetése által nyerik bevételeiket (kozmetika, fodrászat, bőrápolás, stb., egyben). Magyarországon, annak is köszönhetően, hogy sokkal gyakoribb a név használata, megoszlik az aránya annak, hogy milyen szolgáltatású cégek kapták a nevet. A szépségápolással, kényeztetéssel foglalkozó cégek itt is többségben vannak, 57%-ban. Ezek szintén főként női igényekre szabottak, a test csinosítására, kényeztetésére, ápolására szolgálnak (fodrászatok, szépségszalonok, masszázs, esküvőiruha-üzletek stb.) A Maslow által felállított szükséglet-hierarchiában megjelenik az elismerés-megbecsülés igénye az emberi környezet részéről, illetve később kiegészíti a piramisban felsorolt igényeket a szépség-rendezettség utáni vágygal. (W3) Ezekre az igényekre építenek a felsorolt cégek. Az Aphrodité nevét magukba foglaló cégnevek mélyebb jelentéssel bővülnek, tekintettel az istennő alakjára, szerepére a görög mitológiában: az isteni szépség, a vonzerő, a csábítás hatalmát ígérik, amely valahol összefügg a szerelemben való sikerrel is. A hotelek, panziók, éttermek, textiltolt, stb. esetén Aphrodité „isteni” volta miatt bővíthet kedvező jelentéssel a cégnév, hiszen minőséget, luxuskörülményeket, színvonalat sugall az istennév. A szexshop esetén az Aphrodité alakját övező erotika, a testi szerelem bővíti a cégnév jelentését.

Vénusz

Érdekes összevetni a görög Aphrodité és római megfelelőjének, Vénusz nevének a használatát. A római istennő és Aphrodité alakját egynek tekintették, hisz nagy az átfedés kettejük között. Vénusz a termékenység istennője is, a kertnek, a tavasznak és virágzó természetnek a pártfogója. Ő a római nemzet szülőanyja, hiszen Caesar és Augustus az ő fiát, Aineiaszt tették meg a rómaiak ősevé. (W1) Vénusznak volt szokás fogadalmat tenni egy szerelmi kaland sikerességéért is. (W4) Magyarországon, többek között, a következő cégnevek tartalmazzák a Vénusz nevet: *Hotel Venus Zalakaros*, *Vénusz Hotel*, *Venus Medical* (szülészet), *Balaton Camp Venus* (táborhely), *Venus Trans Bt.* (szállítócég), *Venus Autókozmetika*, *Venus Pole Dance Studio - Venus SE.* (rúdtánc-stúdió). A felsoroltak szemmel láthatóan másfajta cégekhez kapcsolódnak, mint az Aphrodité név. Nem annyira a külső szépséggel kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó cégeket találhatunk. A találatok 43%-a elszállásolással kapcsolatos cég (hotelek, táborhely), 29%-a közlekedési járművekkel kapcsolatos (autókozmetika, szállítócég). Ezekben az esetekben Venus „isteni” volta kerülhet előtérbe. A cégnév jelentése az isteni jelző jelentésével bővül, a minőséggel, színvonallal, s különösen a hotelek esetében a luxus-körülményeket, a kényelmet sugallhatja. A találatok 14%-a az erotikával kapcsolatos (rúdtánc-stúdió), amely összefüggésbe hozható Vénusz szintén szabados életmódjával, hiszen a római mitológiában is olyan női alak, aki gyakran változtatja partnereit. 14%-ban egészségüggyel, ezen belül szüléssel kapcsolatos a találat (Venus Medical szülészet). A cégnév a Venus alakjához kapcsolódó termékenységi szerep jelentésével bővül. Romániában a Vénusz (Venus) nevet tartalmazó cégnevek például: *Venus* (szórakozóhely), *Villa Venus Hotel*, *Pensiunea Venus* (panzió), *Venus* (ablakszállító), *Agentia Venus* (ingatlaniroda), *Magazin Venus* (fehérműbolt), *Venus Med* (termékenységi klinika), *Venus Beauty Center* (szépségszalon), *Centru Vascular Venus* (szívkórház), *Restaurant Venus* (étterem), *Mera Resort Venus* (szálloda). Szembetűnő különbség a magyarországi találatokhoz képest, hogy Romániában több cég viseli a Venus nevet, épp ellenkezője történik annak, amit az Aphrodité név esetén észleltünk. A találatok 37%-a elszállásolási, étkeztetési szolgáltatást nyújt, a turizmusból profitál (szállodák, étterem). Ez esetben is Vénusz „isteni” volta emelendő ki, tehát a minőség, a luxuskörülmények ígérete az a mögöttes jelentés, amely a cégneveket gazdagítja. 18%-ban jelennek meg a külső megjelenéssel kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó cégek (szépségszalon, fehérmű üzlet), ahol Vénusz alakjának, mint a szerelem istennőjének képe kerülhet előtérbe, az isteni szépség, vonzalom, intimitás fogalmaival bővíülhet a cégnév jelentése. 18%-ban egészségügyi intézmények viselik ezt a nevet. A termékenységi klinika elnevezése utalhat Vénusz termékenységi

istennői szerepére, a szívkorház feltehetően inkább a minőségi, megbízható kezelést sugalmazza. 9%-ban viseli szórakozóhely a nevet, amely megint a minőséget, esetleg a szerelem, csábítás lehetőségét érzékelteti a névhasználatlaltal. 9%-ban, akárcsak a magyarországi találatoknál, megjelenik a szállítócégnévben, amely a minőségre utalhat. Ugyanez történik a szintén 9%-ban előforduló ingatlaniroda esetében. Aphrodité névhez tehát összességében elsősorban a szépség, a csábítás, vonzalom fogalmait társíthatjuk, figyelembe véve, hogy milyen szolgáltatású cégek működnek e név alatt, s ezekkel a jelentésekkel bővülnek a felsorolt cégnevek, a Vénusz név pedig, noha itt nagyobb a megoszlás, inkább a hotelek, panziók cégneveire jellemző, s az isteni jelző, a minőség, színvonal, a kényelem jelentéseit társítják a cégnevekhez.

Zeusz

Zeusz a főisten a görög mitológiában, az ég és a föld ura. Az ő uralkodását a jog és igazság jellemezi, noha zsarnok vonásai is megjelennek a mítoszokban (pl. Prométheusz felett mondott ítélete). Ő valamennyi istenség és halandó apja, istennőkkel és halandókkal egyaránt nemz gyermekeket. Az állam rendjének, a királyok jogos uralmának védője, igazságtevő bíró a halhatatlanok vitáiban. Az antik képzőművészek erős termetű, szakállas, szép férfiként ábrázolták. (W1) Zeusz alakját tehát a tekintély, a hatalom, erő övezi. Ő az istenek istene, a királyok felett álló hatalom. Férfivolta hangsúlyos, s ez megmutatkozik feladatköreiben, kapcsolataiban. Romániában a következő cégnevekben találkozunk a Zeusz névvel: *Zeus Power* (vízvezeték-szerelő), *Vila Zeus moneasa* (szálloda), *Zeus Ceramica* (csempebolt), *Zeus Gold* (ékszerfelvásárlás), *Zeus S.R.L.* (írószerbolt), *Zeus Solution SRL* (számítógépszervíz), *Hotel & Restaurant Zeus*, *House of Zeus tattoo and beauty centre*, *ZEUS* (bútorbolt), *Zeus International Transport* (fuvarozóvállalat), *Zeus Conta Srl* (könyvelési szolgáltatás), *Taverna Zeus* (étterem), *SC ZEUS SA* (építőipari vállalat). A találatokat áttekintve feltűnik, hogy általánosan sokkal gyakorlatibb, „praktikusabb” szolgáltatást nyújtó cégek használják a nevet. Ezek már nem annyira az élvezetre építenek, hanem inkább a hétköznapi élet szükségleteit elégítik ki, a gördülékenyebb problémamegoldást teszik lehetővé. 67%-ban nyújtanak gyakorlati, praktikus szolgáltatást a cégek (szervizek, építészettel kapcsolatos cégek, szállítás, írószerárulás, könyvelés). Ezekben a nevekben is az „isteni” jelző gazdagítja a cégnév jelentését. Zeusz, mint főisteni, mindenek felett áll, ő az abszolút, a lehető legjobb, a legelső, tehát a munka és áru minőségét sugallhatja a név használata. 25%-ban éttermek, szállodák viselik a nevet, amelyek szintén a minőség, a luxus jelentéseivel bővülnek. 17%-ban a külső megjelenéssel kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó cégek viselik a Zeusz

nevet, hiszen az ékszerek a külső csinosítására, a gazdagság kifejezésére alkalmasak. A tetoválások is külső jegyek, az önkifejezés eszközei. E két cég-név esetében nem csak Zeusz nevére, hanem az Olümposz fényűzésére is asszociálhatunk, illetve az Olümposzon élő isteni társasághoz való tartozásra. Ez utóbbi jelentésre egyértelműbben utal a tetoválószalón neve: „House of Zeus”, vagyis Zeusz háza, ami egyfajta elithez való csatlakozás érzetét keltheti azok számára, akik tetováltatnak, s ezáltal bizonyos értelemben egy közösséghez csatlakoznak. Ugyanakkor a minőségi munka ígérését is meglegebtetik a kliensek előtt. A Zeus Gold név is az isteni, olümposzi gazdagságot, az elithez való tartozás ígérését rejtheti üzenetként magában. A magyarországi találatok például a: *Zeus Fashion* (ruházati bolt), *Zeus* (Elektronikai szaküzlet), *Zeus* (Elektromos készülékek nagykereskedője), *Zeus Gyros Bar* (étterem), *Zeus-mada bt* (benzinkút), *Zeus Koktélbár*, *Zeus Mobile - Mobiltelefon Szaküzlet*, *Zeus Mobile E.V.* (Mobiltelefon-szaküzlet), *Zeusz papucs Cipőjavító Bt.*, *Zeus Bt.* (házi orvos), *Zeus Kft.* (Marketingtanácsadó). Magyarországon szintén többségben vannak az olyan cégek, amelyek praktikus, gyakorlati szolgáltatásokat nyújtanak. Különösen gyakori az elektronikával, mobiltelefonhasználattal kapcsolatos szolgáltatást nyújtó cégek neve. Manapság az elektronikus használati tárgyak nélkülözhetetlenné válnak, jelentős szerepük van mindennapi életünk gördülékenységében. Talán ezért sem véletlen, hogy a görög mitológia főistenének nevét viselik ezek a cégek, jelezve a szolgáltatás fontosságát és minőségét. A javításokat vagy egyéb gyakorlati segítséget nyújtó cégek 64%-ban jelennek meg a találatok között, ide sorolva a benzinkutat és a marketingtanácsadót is. A Zeusz névhez itt tehát a minőségi, értékes, jelentőségteljes munka jelentései társulhatnak. 18%-ban éttermek, bárók viselik a nevet, amelyek szintén utalhatnak a minőségre, a színvonalra, az étel és ital „isteni” voltára, az istenek olümposzi eledelait idézhetik. 9%-ban jelenik meg egészségügyi szolgáltatást nyújtó cég, amely Zeusz nevének használata által hangsúlyozhatja az orvos megbízható, kiemelkedően jó munkavégzését. 9%-ban jelenik meg a külső megjelenésre építő cég, a ruhásüzlet, amely esetén a cégnév bővíülhet a minőség, színvonal jelentésével, vagy az isteni külső, a stílus ígérétével kecsegtethet.

Érdemes még megjegyezni, hogy míg az Aphrodité és Venus nevekhez inkább a női léthez kapcsolódó szolgáltatások voltak jellemzők, addig a Zeusz névvel kapcsolatos szolgáltatások közelebb állnak a férfiak világához, az olyan szakmákhoz, amelyeket gyakrabban végeznek férfiak, mint nők, a köztudatban is a férfiak szakterületeiként ismertek (építészet, számítógép-, mobiltelefon- és vízvezetékyszerelés, szállítás, stb.). Ez mindkét országban megjelenik. Összességében a leggyakoribb mögöttes jelentés az lehet, hogy a szolgáltatás színvonalas, isteni rangú, minőségi, ám, mint láttuk, esetenként előfordul, hogy világos a viszony az istenség alakja és az adott szolgáltatás

között. A cégnevek tehát valóban többletjelentéssel gazdagodnak azáltal, hogy egy közismert, s népszerűségnek örvendő görög isten nevét foglalják magukba.

Felhasznált irodalom

- Balázs Géza 2021. A művészet és a nyelv születése. MNYKNT—IKU, Budapest.
- Balázs Géza 2022. Folklór és nyelv. IKU, Budapest.
- Balázs Géza 2023. A márkanevek helyesírása. 21–30. In: Kovács László szerk.: Márkanevek: marketing és nyelvészet határán. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2023.
- W1. *Ki kicsoda az antik mítoszokban?*, Arcanum. Link: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-ki-kicsoda-az-antik-mitoszokban-F869D/z-F8D6B/zeusz-F8D71/>
- W2. Molnár Dávid, *Az anya és a szajha: Leone Ebreo materia prima fogalmáról*, 17. Link: http://real.mtak.hu/32088/1/Az_anya_es_a_szajha_Leone_Ebreo_materia_prima_fogalmarol_Molnar_David_Okor_u.pdf Letöltve: 2022. 02. 11.
- W3. Dr. Balogh Bálint, *Magyar gerontológia*, 11. évfolyam 37 – 38. szám, 93. Link: <file:///C:/Users/HP/Downloads/7420.pdf> Letöltve: 2022. 02. 11.
- W4. Hahn István, *Róma istenei*, 50. Link: <http://www.elib.hu/05400/05422/05422.pdf> Letöltve: 2022.02.10.